

УДК 378.124:331.103.1

Н.М. ДЕМЧЕНКО, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ПРО РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ «НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРАЦІВНИКИ» ТА «ПРОФЕСОРСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКИЙ СКЛАД»

Ключові слова: професорсько-викладацький склад, науково-педагогічні працівники, наукові працівники, педагогічні працівники.

Освіта та наука - одні з найголовніших напрямів діяльності держави, а їх розвиток неможливий без розвитку інтелектуального потенціалу наукових кадрів. Не викликає сумніву той факт, що головна сила науки міститься в людях - носіях індивідуально-творчих властивостей глибокого проникнення в таємниці природи та закони розвитку суспільства. Визначення правового статусу осіб, які займаються освітньою та науковою діяльністю, має важливе як практичне, так і теоретичне значення, оскільки реалії діяльності української держави на сучасному етапі свідчать про те, що вона не виконує гарантій з належного рівня його забезпечення.

Перш, ніж виявити та проаналізувати особливості правового статусу осіб, які займаються освітньою та науковою діяльністю, необхідно визначити, які саме суб'єкти вказаних видів діяльності підлягають розгляду. Це пов'язано з тим, що залежно від конкретного типу освітнього закладу або певної наукової установи та інших особливостей праці вказаних осіб у законодавстві та науковій літературі використовуються різні за змістом поняття: педагогічні працівники, наукові працівники, науково-педагогічні працівники та професорсько-викладацький склад.

Варто зауважити, що на практиці виникають проблеми з використанням вказаних понять, оскільки щодо одних і тих же праців-

ників у різних нормативно-правових актах використовується поняття «науково-педагогічні працівники» (наприклад, у законі), а в іншому – «професорсько-викладацький склад» (наприклад, у локально-правовому акті). Так, Міністерство освіти і науки України використовує поняття «науково-педагогічні працівники» [1], а аналіз 50-ти наказів КНЕУ імені Вадима Гетьмана за 2003-2006 роки засвідчив, що у цьому університеті, де працює 97 професорів, 437 доцентів, 273 старших викладачів, 76 викладачів та 234 асистента, використовується поняття «професорсько-викладацький склад»¹.

Що стосується теоретичних досліджень, то питання праці науковців та освітян у цілому опрацьовували А.А. Абрамова, Є.І. Войленко, Т.Г. Гриця, С.Ю. Головіна, Б.Д. Лебін, П.І. Мінюков, А.Р. Мацюк, В.П. Пастухов, А.О. Селіванов та інші. Втім, жоден із вказаних науковців не розглядав визначення понять «професорсько-викладацький склад», «науково-педагогічний працівник», «науковий працівник» або «педагогічний працівник» та не здійснював їх порівняльний аналіз.

Отже, дана стаття є актуальною, оскільки уніфікація юридичної термінології на рівні різних за ієрархією нормативно-правових актів є однією зі складових системного розвитку законодавства. Зазначимо, що предметом аналізу цієї публікації є працівники освіти та науки тільки вищих навчальних закладів (окрім педагогічних працівників вищих навчальних закладів I та II рівнів акредитації). Мета роботи – сформулювати та розмежувати поняття «професорсько-викладацький склад»

¹ Накази КНЕУ «Про вдосконалення структури юридичного факультету» від 29.06.2004 р., № 193-К; «Про виконання доручення, викладеного в листі Міністерства освіти і науки України від 23.05.05 р. № 1/9-279» від 22.06.2005 р., № 351; «Про проведення публічних лекцій в КНЕУ» від 21.03.2005 р., № 151; «Про порядок застосування нових норм часу на основі видів навчальної роботи» від 14.05.2003 р., № 329; «Про проведення інструкторсько-методичних занять з тематики цивільної оборони з керівниками занять цивільної оборони» від 17.02.2006 р., № 76; «Про направлення викладачів університету на стажування» від 24.10.2006 р., № 641 тощо.

і «науково-педагогічні працівники» на основі та аналізу їхнього статусу. Новизна статті полягає у визначенні ознак, які дозволяють розмежувати вищезазначені поняття (а саме: «професорсько-викладацький склад», «науково-педагогічні працівники», «наукові працівники» та «педагогічні працівники»).

Поняття «педагогічний працівник» використовується у першій частині статті 47 Закону України «Про вищу освіту» [2], де зазначено, що педагогічними працівниками є особи, які за основним місцем роботи у вищих навчальних закладах першого і другого рівня акредитації професійно займаються педагогічною діяльністю. За визначенням Ю.В. Баранюка, педагогічним працівником є особа, яка має відповідну педагогічну освіту, належний рівень професійної підготовки і здійснює педагогічну діяльність [3, с.467].

Основними посадами педагогічних працівників вищих навчальних закладів першого та другого рівнів акредитації є: викладач, старший викладач, голова предметної (циклової) комісії, завідувачий відділенням, заступник директора, директор. Але окрім вищих навчальних закладів I та II рівнів акредитації, педагогічні працівники можуть викладати також у професійно-технічних навчальних закладах, загальноосвітніх навчальних закладах, навчальних закладах для громадян, які потребують соціальної допомоги та реабілітації, дошкільних навчальних закладах, позашкільних навчальних закладах та в деяких інших закладах відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку посад педагогічних та науково-педагогічних працівників» від 14.06.2000 р., № 963 [4] (втім, як було зазначено, педагогічні працівники загальноосвітніх закладів не є предметом даного дослідження).

Що стосується наукових працівників, то згідно з п.9 ч.1 ст.1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [5], науковим працівником є вчений, який за основним місцем роботи та відповідно до трудового договору (контракту) професійно займається науковою, науково-технічною, науково-організаційною або науково-педагогічною

діяльністю та має відповідну кваліфікацію незалежно від наявності наукового ступеня або вченого звання, підтверджену результатами атестації. За визначенням науковців, науковим працівником є особа, яка має вищу освіту, проводить фундаментальні або прикладні наукові дослідження і отримує науково-технічні результати [3, с.76].

Посади наукових працівників наукових установ та організацій (їх філіалів, відділень тощо) визначені в першій частині статті 22-1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність». У свою чергу, посади наукових працівників, які можуть викладати у вищих навчальних закладах третього і четвертого рівнів акредитації, визначені у другій частині статті 48 Закону України «Про вищу освіту».

Отже, наукові працівники, які працюють в наукових установах та організаціях (наприклад, науково-дослідних інститутах), також не входять до предмета нашого дослідження. Проте вони можуть займатись педагогічною діяльністю і викладати у вищих навчальних закладах III і IV рівнів акредитації. Однак, в такому разі, якщо наукові працівники окрім наукової, тобто своєї основної діяльності, займаються педагогічною діяльністю, на нашу думку, їх можна віднести до науково-педагогічних працівників.

Щодо науково-педагогічних працівників, то відповідно до п.10 ч.1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» науково-педагогічним працівником є вчений, який за основним місцем роботи займається професійно педагогічною та науковою або науково-технічною діяльністю у вищих навчальних закладах та закладах післядипломної освіти третього та четвертого рівнів акредитації. Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку посад наукових та науково-педагогічних працівників» від 14.06.2000 року встановлено, що до посад науково-педагогічних працівників належать: керівники закладів (ректор, президент тощо), проректор, керівник філіалу та заступник керівника філіалу, діяльність яких безпосередньо пов'язана з навчально-

виховним або науковим процесом, завідувач кафедри-професор, професор, доцент, старший викладач, викладач, асистент, викладач-стажист, провідний концертмейстер, декан, заступник декана, вчений секретар, завідувачі докторантури, аспірантури, ординатури, інтернатури, підготовчого відділення.

Отже, дані категорії працівників (педагогічні, наукові та науково-педагогічні) досить широко представляють працівників освіти та науки. Але не можна залишити поза увагою ще одне поняття – «професорсько-викладацький склад», яке також досить широко використовується як в законодавстві, так і науковій літературі. Наприклад, постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про державний вищий навчальний заклад» (п.36) від 5.09.1996 р. за № 1074 зазначено, що наймання на роботу професорсько-викладацького складу провадиться відповідно до чинного законодавства за трудовим договором, у тому числі за контрактом, а також може здійснюватися на основі конкурсного відбору інших працівників на умовах, встановлених Статутом вищого навчального закладу.

У науковій літературі таке поняття, як «професорсько-викладацький склад», досліджується Є.І. Войленко та А.А. Абрамова [6, с.28], Н.П. Гуменюк та В.П. Пастухов [7, с.7; 8, с.174], Т.Г. Гриця [9, с.64-74], П.І. Мінюков [10, с.15] та деякими іншими. Насамперед, досліджуються питання укладання, зміни та припинення трудового договору з професорсько-викладацьким складом вищих навчальних закладів, робочий час, час відпочинку та оплата праці даної категорії працівників та інші особливості правового регулювання праці професорсько-викладацького складу ВНЗ.

Проте, незважаючи на використання даного терміну, в законодавстві не визначається його зміст та ознаки як поняття. Тому виникає питання: чи можливе правильне застосування даного терміну, якщо він не закріплений на законодавчому рівні? Проаналізуємо, як вирішується дане питання на практиці.

Останнім часом у деякі законодавчі акти

були внесені зміни, пов'язані із повною заміною поняття «професорсько-викладацький склад» на «науково-педагогічні працівники». Наприклад, в наказі Міністерства оборони України та Міністерства освіти і науки України № 194/265 від 30.06.2000 р. «Про затвердження Інструкції про організацію підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів у Збройних Силах України» [11], всі слова «професорсько-викладацький склад» в тексті були замінені на «науково-педагогічні працівники». Такого характеру зміни були внесені і в деякі статті проекту Закону України «Про вищу освіту» (наразі даний законопроект проходить друге читання), пояснюючи це тим, що така категорія працівників, як «професорсько-викладацький склад», не передбачена Законом України «Про освіту», а його запровадження внесе невизначеність щодо прав і гарантій таким працівникам.

Проте, ми не підтримуємо такої позиції нормотворців, оскільки дана категорія працівників існує, а її визначення – «професорсько-викладацький склад» - активно використовується в законодавстві та науковій літературі. Окрім цього не може не привертати увагу і той факт, що в одній статті згаданого законопроекту законодавець відмовляється від поняття «професорсько-викладацький склад» (п.292), а в іншій - ототожнює його з науково-педагогічними працівниками: п.183 змін до законопроекту «Про вищу освіту» містить положення, що обов'язком професорсько-викладацького складу в вищих навчальних закладах III-IV рівня акредитації є участь у науковій роботі, і в цьому випадку вони відносяться до науково-педагогічних працівників, діяльність яких регулюється Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Проаналізувавши дане положення, можна дійти висновку, що поняття «професорсько-викладацький склад» вищих навчальних закладів III-IV рівня акредитації наразі законодавець ототожнює із поняттям «науково-педагогічний працівник».

З п.187 змін до вищезазначеного законопроекту також можна зробити висновок, що

зміст понять «науково-педагогічні працівники» та «професорсько-викладацький склад» збігається: «кожні п'ять років професорсько-викладацький склад проходить переобрання на відповідних вчених радах. У випадку, коли педагогічний або науково-педагогічний працівник не пройшов, то...».

Втім, в законодавстві не зачіпалося питання, чи взаємозамінюють одне одного дані поняття, та в чому полягає їх різниця. Не досліджувалося воно і в науковій літературі.

Деякі автори у своїх роботах взагалі не приділяють даному питанню уваги, не звертаються до визначення понять «педагогічний працівник», «науковий працівник», «науково-педагогічний працівник» або «професорсько-викладацький склад» [6, с.84; 12; 7; 13; 8; 14; 15]. Але, якщо поняття «педагогічний працівник», «науковий працівник», «науково-педагогічний працівник» визначені в Законах України «Про наукову і науково-технічну діяльність» та «Про вищу освіту», то визначення професорсько-викладацького складу, як вже зазначалося вище, не містить жодний чинний нормативно-правовий акт. Відразу виникає питання - виходячи з чого і на основі яких нормативно-правових актів авторами та законодавцем робиться вибір на користь того чи іншого терміну?

Більше того, деякі науковці у своїх роботах користуються обома поняттями – «професорсько-викладацький склад» і «науково-педагогічні працівники», не розділяючи їх [16, с.197; 15, с.127]. Дані поняття розмежовуються із науковими працівниками, але між собою використовуються паралельно [13, с.80, 85, 90-91; 9, с.64, 66-67].

На нашу думку, не можна погодитись із Т.Г. Грицею у тому, що термін «професорсько-викладацький склад» згідно з Законом України «Про вищу освіту» вимагає заміни на більш точний – «науково-педагогічні та педагогічні працівники» [9, с.73]. Цілком підтримуючи твердження, що уніфікація юридичних термінів є необхідною, ми водночас не вважаємо за необхідне повністю відмовлятися від одного терміну на користь іншого, не дослідивши їхні зміст і ознаки.

Варто звернути увагу, що питання діяльності «професорсько-викладацького складу» досліджуються і в ряді кандидатських дисертацій [17, 18], проте визначення даного поняття в них також не розглядалося.

У 2005 р. під керівництвом Н.М. Хуторян вийшла друком монографія [19], присвячена проблемам правового регулювання трудових відносин та пенсійного забезпечення наукових (науково-педагогічних) працівників. У ній досліджуються питання правового регулювання підготовки та підвищення кваліфікації даних працівників, укладення, зміни та припинення трудового договору (контракту) з науковими працівниками, правовий режим робочого часу та часу відпочинку, інші особливості правового регулювання праці даної категорії працівників, проте, автори знову не зупиняються на визначеннях окремих понять.

Що стосується позиції вітчизняних вчених щодо понять, які ми аналізуємо, то варто зазначити наступне.

Т.В. Красюк, очевидно, більше схиляється до терміну «науково-педагогічні працівники», оскільки саме його використовує у наукових роботах, хоча й не відмовляється від використання терміну «професорсько-викладацький склад», посилаючись на інших авторів або цитуючи їх [20, с.154-155]².

Є.І. Войленко та А.А. Абрамова [6, с.28] у дослідженнях використовують термін «професорсько-викладацький склад», часом заміняючи його терміном «наукові працівники», що, як ми вже зазначали вище, можливо, оскільки обов'язком професорсько-викладацького складу є постійне здійснення наукових досліджень. Тому наукові працівники можуть викладати у вищих навчальних закладах (III-IV рівня акредитації) і бути таким чином частиною професорсько-

² На стор.155 роботи зазначено, що «Є.І. Войленко, В.Л. Гейхман та О.М. Крапівін, аналізуючи юридичну природу робочого дня для професорсько-викладацького складу, визначають його як різновид нормованого, скороченого робочого дня», «Н.К. Воеводенко не вирішує питання про природу робочого дня, а зазначає лише, що професорсько-викладацький склад має фактично ненормований робочий день».

викладацького складу певного вузу. Н.П. Гуменюк та В.П. Пастухов також користуються терміном «професорсько-викладацький склад» [7, с.7; 8, с.174].

Натомість, П.І. Мінюков [14] досліджує українське законодавство, яке регулює трудові відносини у системі освіти; надає науково-практичний коментар до Положень про порядок наймання та звільнення керівників і педагогічних працівників закладів освіти України. Таким чином, він приділяє увагу питанням правового забезпечення трудових відносин педагогічних працівників, тобто працівників вищих навчальних закладів I і II рівня акредитації, але автор у своїй роботі також згадує і вищі навчальні заклади III і IV рівня акредитації [14, с.21] (в яких педагогічні працівники не можуть викладати, оскільки це право належить науково-педагогічним відповідно до законодавства, як було зазначено вище): «На педагогічну роботу у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації можуть найматись громадяни України, інші особи, які, крім відповідної освіти, моральних якостей, мають глибокі професійні знання...». Стає незрозумілим ставлення автора до понятійного апарату, адже педагогічні працівники згідно з Законом України «Про вищу освіту» можуть викладати тільки у вищих навчальних закладах I та II рівня акредитації.

У свою чергу В.Л. Гейхман та Т.П. Мітіль [21, с.151, 206, 223] прирівнюють поняття «професорсько-викладацький склад» та «науково-педагогічні працівники». Наприклад, у одному розділі роботи вони розглядають питання підготовки та підвищення кваліфікації науково-педагогічних кадрів; їх вчені ступені і звання, а в іншому - правове регулювання праці вже професорсько-викладацького складу вузів, при цьому не пояснюючи свою позицію.

На наш погляд, на підтримку заслуговує С.Ю. Головіна, яка стверджує, що «педагогічні працівники навчальних закладів вищої професійної освіти об'єднані терміном «професорсько-викладацький склад», до якого відносяться посади декана факультету, завідуючого кафедрою, професора, доцента,

старшого викладача, викладача, асистента. У вищій школі посади диференційовані перш за все за рівнем кваліфікації працівника» [12, с.152]. Проте, на наше переконання, окрім педагогічних працівників більш точнішим було до даної категорії також віднести і науково-педагогічних працівників, які працюють в вищих навчальних закладах III та IV рівнів акредитації.

Практичний досвід КНЕУ імені Вадима Гетьмана³ свідчить, що для вищих навчальних закладів більш зручним та точним є все ж таки термін «професорсько-викладацький склад». Наприклад, наказ № 329 від 14.05.2003 р. «Про порядок застосування нових норм часу на основі видів навчальної роботи» був прийнятий з метою подальшого удосконалення планування та обміну роботи професорсько-викладацького складу університету; наказ № 76 від 17.02.2006 р. «Про проведення інструкторсько-методичних занять з тематики цивільної оборони з керівниками занять цивільної оборони» був прийнятий з метою підвищення підготовки професорсько-викладацького складу, співробітників університету до дій в надзвичайних ситуаціях техногенного та природного характеру; п.1 наказу КНЕУ № 151 від 21.03.2005 р. «Про проведення публічних лекцій в КНЕУ» вказано організувати в університеті регулярне проведення публічних лекцій для професорсько-викладацького складу та студентської молоді за участю державних діячів, провідних вчених тощо.

Отже, щодо розмежування даних понять, то спираючись на положення законодавства,

³ Накази КНЕУ «Про вдосконалення структури юридичного факультету» від 29.06.2004 р., № 193-К; «Про виконання доручення, викладеного в листі Міністерства освіти і науки України від 23.05.05 р. № 1/9-279 від 22.06.05 р. № 351»; «Про проведення публічних лекцій в КНЕУ» від 21.03.05 р. № 151; «Про порядок застосування нових норм часу на основі видів навчальної роботи» від 14.05.03 р. № 329; «Про проведення інструкторсько-методичних занять з тематики цивільної оборони з керівниками занять цивільної оборони» від 17.02.06 р. № 76; «Про направлення викладачів університету на стажування» від 24.10.06 р. № 641 та інші.

виходячи із практичного досвіду, зазначених вище наукових робіт, можна дійти висновку, що поняття «професорсько-викладацький склад» та «науково-педагогічні працівники» (педагогічні) можуть охоплювати за змістом одних і тих же працівників. Термін же «науково-педагогічні працівники» використовується для всіх працівників вищих навчальних закладів III і IV рівнів акредитації (I і II рівнів акредитації для педагогічних працівників); професорсько-викладацький склад стосується працівників конкретної кафедри конкретного вузу, незалежно від рівня акредитації. Професорсько-викладацький склад - це склад викладачів, які займаються науковою діяльністю та викладають у вищих навчальних закладах всіх рівнів акредитації.

На основі викладеного можна дійти висновку, що необхідно:

1) надати визначення поняттю «професорсько-викладацький склад» (на законодавчому рівні);

2) чітко визначити перелік посад (осіб), які входять до професорсько-викладацького складу (в Закон України «Про вищу освіту»);

3) провести розмежування таких понять, як «професорсько-викладацький склад» та «педагогічні і науково-педагогічні працівники».

Використання надалі цих термінів без чіткого розмежування тільки ще більше заплуває ситуацію, що призведе до некоректного використання термінів «професорсько-викладацький склад», «педагогічні та науково-педагогічні працівники» у законодавстві та у науковій літературі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів третього і четвертого рівня акредитації» від 24.12.2002 р., № 744.

2. Закон України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 р., № 2984-III // ВВР України. - 2002. -№ 20. -Ст.134.

3. Юридична енциклопедія: В 6-ти т.

/Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. -К.: Укр. енцикл., 1998. -Т.4: Н.-П. - 2002. -718 с.

4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку посад педагогічних та науково-педагогічних працівників» від 14.06.2000 р., № 963 // Офіційний вісник України. -2000. -№ 24. -Ст.1015.

5. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 13.12.1991 р., № 1977-ХП // ВВР України. -1992. -№ 12. - Ст.165.

6. Войленко Е.И. Абрамова А.А. Трудовые права преподавателей высшей школы. -М.: Госюриздат, 1962. -84 с.

7. Гуменюк Н.П., Пастухов В.П. Трудовые права преподавателей вузов: Учебное пособие. -К.: КГИФК, 1979. -62 с.

8. Пастухов В.П. Правовое регулирование труда преподавателей высшей школы. -К.: Высшая школа. Главное изд-во, 1981. -240 с.

9. Грица Т. Г. Удосконалення правового регулювання нормування праці професорсько-викладацького складу відомчих закладів освіти // Вісник Запорізьк. юрид. ін-ту. -2003. -№ 3. -С.64-74.

10. Мінюков П.І. Контрактна форма трудового договору з керівником підприємства, установи, організації, закладу освіти, педагогічним працівником: Навч. посібник. -К.: Ін-т систематичних досліджень освіти, 1993. - 124 с.

11. Наказ Міністерства оборони України та Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Інструкції про організацію підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів у Збройних Силах України» від 30.06.2000 р., № 194/265 // Офіційний вісник України. - 2000. -№ 29. -Ст.1246.

12. Головина С. Ю. Правовое регулирование труда отдельных категорий работников: Учеб.-практ. пособие. -М.: Дело, 2003. -256 с.

13. Справочник научного работника /Мацюк А.Р., Симорот З.К., Шевченко Я.Н. и др.; Отв. ред. З.К. Симорот. -Киев.: Науч. мысль, 1989. -328 с.

14. Мінюков П.І. Правове забезпечення трудових відносин у закладах освіти в умовах

переходу до ринкової економіки: Навч. посібник. -К., 1994. -124 с.

15. Лебин Б.Д., Цыпкин Г.А. Права работника науки. -Л.: «Наука», Ленингр. отд-ние, 1971. -224 с.

16. Лебин Б.Д. Подбор, подготовка и аттестация научных кадров в СССР. Вопросы истории и правового регулирования. -М.-Л.: «Наука», Ленингр. отд-ние, 1966. -288 с.

17. Осмоловська О.Ю. Державна політика щодо професорсько-викладацьких кадрів радянської України (1920-1930-ті рр.): Автореф. дис... канд. юрид. наук: 07.00.01 /Донец. нац. ун-т. -Донецьк, 2004. -19 с.

18. Савченко А.О. Правове регулювання праці професорсько-викладацького складу вищих закладів освіти Міністерства внутрішніх справ України: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 /Нац. юрид. академія

України ім. Я. Мудрого. -Харків, 2000. -14 с.

19. Правове регулювання трудових відносин наукових (науково-педагогічних) працівників: Монографія /Баранюк Ю.В., Дріжчана С.В., Скоробагатько А.В. та ін.; Під ред. Н.М. Хуторян. -К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2005. -240 с.

20. Красюк Т.В. Правове регулювання робочого дня і робочого часу науково-педагогічних працівників // Актуальні проблеми науки трудового права в сучасних умовах ринкової економіки: Матеріали наук.-практ. конф.; м. Сімферополь, 19-20 травня 2003 р. /За ред. В.С. Венедиктова. -Х.:Нац. ун-т внутр. справ, 2003. -С.154-156.

21. Гейхман В.Л., Митиль Т.П. Высшая школа: правовые вопросы: Справочник /Под ред. В.А. Северцева. -К.: Лыбидь, 1990. -365 с.

Демченко Н.М. Про розмежування понять «науково-педагогічні працівники» та «професорсько-викладацький склад» // Форум права. -2007. -№ 3. -С.75-81 [Електронний ресурс]. -Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2007-3/07dnmpvs.pdf>

Розглядається поняття «професорсько-викладацький склад», проводиться його порівняльний аналіз із поняттями «педагогічні працівники», «наукові працівники» та «науково-педагогічні працівники». Досліджуються чинні нормативно-правові акти та наукова література з метою розмежування даних термінів; пропонуються шляхи уточнення відповідного понятійного апарату для уникнення некоректного застосування зазначених термінів.

Демченко Н.М. О размежевании понятий «научно-педагогические работники» и «профессорско-преподавательский состав»

Рассматривается понятие «профессорско-преподавательский состав», проводится его сравнительный анализ с понятиями «педагогические работники», «научные работники» и «научно-педагогические работники». Исследуются действующие нормативно-правовые акты и научная литература с целью размежевания данных терминов; предлагаются пути уточнения соответствующего понятийного аппарата для избежания некорректного применения обозначенных терминов.

Demchenko N.M. On Delimiting the Concepts of «scientific-pedagogical workers» and «professorial-teaching staff»

The article examines the concept of «professorial-teaching staff» and gives its comparative analysis with the notions «pedagogical workers», «researchers» and «scientific-pedagogical workers». With the object of delimiting of the given terms, the author investigates currently in force normative-legal statements and scientific literature, and, to avoid the improper usage of the given terms, suggests the ways of more precise definition of proper conceptual apparatus criticus.